

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 607. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm02-shoot-idm139964403905904/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind

Grethe, Hans og Mads meget alm. Bondenavne; paa Tysk er „Hans und Grethe“ slet og ret = Bondekarl og Bondepige (E. Gigas i Dania II. 290—91).

Side 290 Linje 28: *der hanset blev og madsst* selvlavede Ord (smul. Ann. til 1ste Binds Side 32 Linje 32) for at betegne, at man spadsede frit og drøjt.

Side 291 Linje 25: *Heem gjælder Deres Hans, Hr. Kammerjunker!* Navnet Hans har, som allerede bemærket i Anm. til 1ste Binds Side 32 Linje 26, fra gammel Tid saavel i Dansk som i andre Sprog (Tysk, Fransk, Engelsk o. s. v.) haft en ringeagtende Bibetydning af noget dumt og naragtigt. Talemaaden at kalde en Mads (ø: et Fjols) har maaske tidligere lydt: at kalde en Hans [smul. Holberg 1725 („Ulysses von Ithacia“): „Om nogen Trøsk Comoodie | Her i Broeløgger-Stræde | Man bedra mig kand lade see, | Vil jeg Johannes hede“]; Holbergs Komedie „Erasmus Montanus“, der skildrer en naragtig, dumt opblest Bondestudent, hed oprindelig „Johannes Montanus eller Hans Berg“; i Vendsyssel siger man endnu (Feilberg, Jysk Ordbog I 553); no, do Hans — naa, din Klodrian.

Side 291 Linje 29: *spruder Funker* ø: gnistrer; ligesaa Side 297 Linje 11: Øiet sprudled Elskovsfunker.

Side 291 Linje 30: *slaaer os veent i Mask* vel omtrent = slaaer os til Svinetøde (Mask er Maltaffald, der bruges til Føde for Svin).

Side 292 Linje 16: *Korsklædet* Korsklædet er en Del af det gammel-dags Hovedtøj for Bønderkvinder, som nu næsten er forsvundet. Hovedtøjet bestod af: 1) Korsklædet med kruset Linning, dækkende Forhovedet; 2) en Fløjels Hue, dækkende Baghovedet; 3) et Stykke fint Lærred fæstet til Huen til at binde om Hagen.

Side 292 Linje 36: *Tidens Tegn* ø: Stjernerne.

Side 292 Linje 40: *den stors Rundtands* som man ser, bestaar den af mange forskellige Afdelinger. Nogle af disse vil som Enkelttege være vel kendte (det gælder Side 293 Linje 17: sidde paa Forundringstøien, Linje 18: Blindebuk, Linje 24: Springen Buk); andre derimod kan Udgiveren intet mere oplyse om (det gælder de Side 293 Linje 20—21 nævnte), Resten vil blive omtalt hver paa sit Sted.

Side 293 Linje 16: *Træskodands* „danser karle og piger i byens dansesal med træsko på til sang søndag før „nyårsgaverne“ bliver uddelt“ (Feilberg, Jysk Ordbog III 880).

Side 293 Linje 22: *Molevit* en Dans, der udføres af to Personer (her for Spøg af én); Ordet er fordrøjet af fransk Menuet. Blicher omtaler 1836 denne Dans i sin Novelle „Fjorten Dage i Jylland“: „Det var den plumpe Forvalter, der sparkede ud i en Menuet. Han holdt begge Hænderne i Buxelommerne — kastede Hovedet idelig tilbage, hvorved en lille Pidsk, bunden noget tilvenstre, snart smuttede under Kjølekraven, snart pippede op med Enden — de gulkravede Ben kastede han kraftigt ud til Siderne, saa de tvende massive Uhrkæder slyngedes og klingrede mod hverandre; og naar han skred forbi sin Dame, brystede han sig end mere og udstødte hint kalkunske Prust, der saa levende mindede om den befjedrede Konsistorialraade sultanske Kjørlighedsærklæringer“.

Side 293 Linje 23: *Saa smurretes der Kyllinger som gale* alm. udbredt Leg, nu vel mest Børnelæg. Den lepes paa følgende Maade: „Høgen“ sidder og skraber i Jorden, og „Hønen“ efterfulgt af „Kyllingerne“ løber rundt om den, medens alle synger: Jeg snurrer mine Kyllinger to, tre Gange rundt, for en Hæg, for en Gøg, for en Kuk-kuk-kuk! Derpaa standser Hønen foran Høgen og spørger: Hvad sidder du der og skraber efter? — Efter en gammel rusten Synaal. — Hvad skal du bruge den til? — Til at løppe min Kedel med. — Hvad skal du bruge den Kedel til? — Til at koge Kyllinger i. — Hvor vil du faa dem fra? — Fra dig. — Det skal vi nappes om. — Høgen søger nu